Novogotický kostel

Neposkvrněného početí Panny Marie

kapitola II.

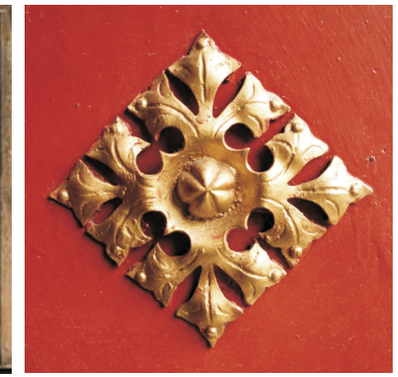

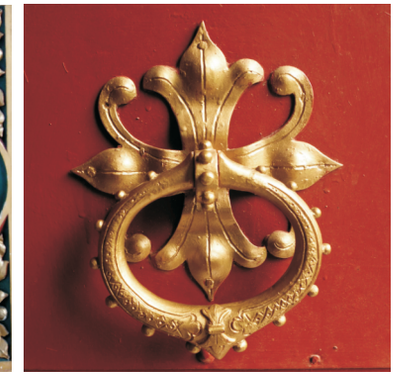

Celkový (upravený), pohled na kostel s přilehlou farou.

Dnes už je takřka zapomenuta bývalá sláva Travné jako někdejšího vyhlášeného poutního místa, s nímž výstavba kostela souvisela a stala se srdeční záležitostí pro vratislavského biskupa Heinricha Főrstera, který ji inicioval. Stavbu nového chrámu, který by odpovídal věhlasu poutního místa, zadal významnému rakouskému architektovi Friedrichovi von Schmidt.

Dispozice kostela je pozoruhodná i tím, že je orientována směrem sever - jih, neboť kvůli úzkému pozemku nemohl být kostel postaven jako obvykle, s oltářem na východní straně.

Friedrich von Schmidt

*1825 Frickenhofen
ve Wűrtenbersku
† 1891 Vídeň.

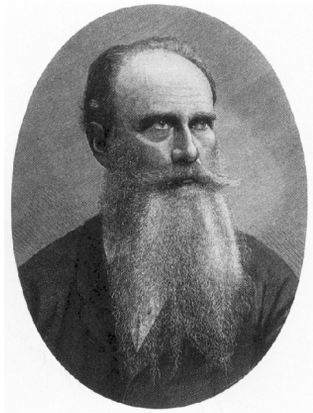

435. Friedrich Schmidt (ABZ 56, 1891, s. 11).

Studoval na reálce v Schorndorfu, od r. 1838 na Vyšší reálce a pak na Královské průmyslové škole ve Stuttgartu.

Jako osmnáctiletý odešel v r. 1843 do Kolína nad Rýnem. V roce 1848 zde složil zkoušky na zednického a kamenického mistra a v r. 1854 se stal hlavním dómským dílovedoucím a současně profesorem na polytechnice v Karlsruhe.

Věnoval se středověké sakrální architektuře a navazoval kontakty i s vídeňským prostředím.

Roku 1856 se osamostatnil a v letech 1858 - 1859 působil v tehdy ještě rakouské Lombardii jako profesor na milánské Akademii. Po prohrané válce odešel do Vídně, kde na Akademii výtvarných umění získal profesuru středověkého umění.

Díky svým schopnostem v oboru i díky tomu, že v roce 1858 přestoupil ke katolictví, získal si přízeň vídeňského arcibiskupa O. Rauschera.

Od počátku se stal jedním z hlavních představitelů architektury přísného historismu a v jejím rámci také puristické metody obnovy středověkých památek.

Novostavba kostela Panny Marie Vítězné, pak novostavba **vídeňské radnice** 1868-1888 a památková restaurace dómu sv. Štěpána se nadlouho stala metou forem památkové obnovy.

Do moravské architektury zasáhl několikanásobně a velmi výrazně. Jako člen Centrální komise zpracovával expertízy při památkových obnovách (Brno, Olomouc, Opava).

Vytvořil také několik uskutečněných i neuskutečněných návrhů na sakrální novostavby nebo rekonstrukce památek (návrh na novou věž pro cisterciácký kostel v Tišnově, návrh nového kostela v Tišnově, kostel sv. Barbory ve Štěpánově u Olomouce, návrh na přestavbu kostela sv. Jana Křtitele ve Frýdku a **kostel P. Marie v Travné u Javorníku**, **1877- 1882**.

Zdroj:
Pavel Zatloukal: Příběhy z dlouhého století, Olomouc 2000, str. 332-333 (zkráceno).

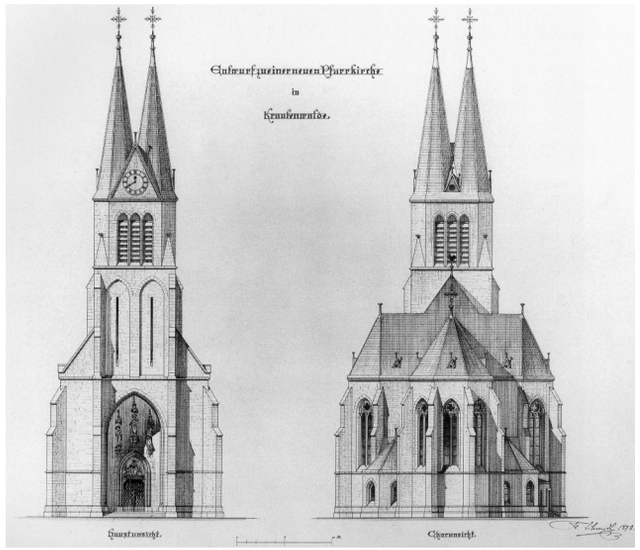

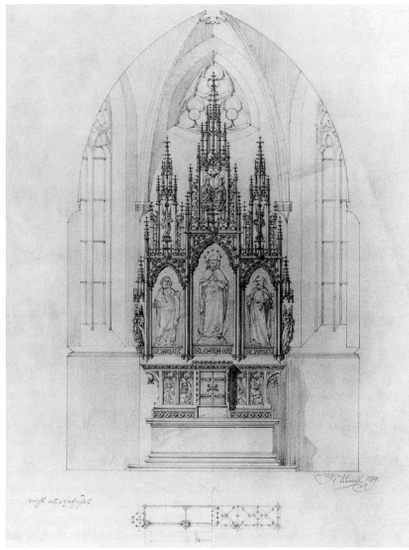

Návrhy představují několik nerealizovaných variant řešení dispozice kostela a nákres novogotického oltáře.

Oltář v dnešní podobě.

Architektonická dominanta a nejvýznamnější památka v Travné - novogotický farní kostel - postavený v letech 1878 -1881 ohromí mnohého návštěvníka, který zavítá do Travné. Monumentální stavba by mohla být chloubou leckterého města a působí v tomto zapadlém koutu takřka jako zjevení.

Stavba kostela na obdélníkovém půdorysu se obrací průčelím k jihu do vsi. Venkovní pohledová strana je vyzděna kyklopským kamenným zdivem (nároží tvoří odstupňované pilíře a kamenná ostění oken jsou armována), vnitřní strana zdiva je cihlová, omítnutá. Jednolodní síňová budova s transeptem, s trojdělením chrámové lodi, je uzavřena na severu polygonálním kněžištěm, z něhož k západu vybíhá sakristie téměř čtvercového půdorysu.

Na jižní straně představena hranolová věž s hodinami, která s bočním uzavřeným schodištěm na kůr a s přístěnkem, vyvažujícím na druhé straně hmotu schodiště, tvoří průčelí kostela.

Monumentálnost stavby je docílena zdůrazněním vertikálního prvku. Okna do lodi jsou protáhlá, štíhlá, zaklenutá lomeným obloukem. Dalším výrazným vertikálním prvkem je vstup do kostela, opěrný systém, vysoké sedlové střechy a štíhlá šestiboká střecha stanové věže.

Do kostela se vstupuje po kamenném předsunutém schodišti, ve vstupu je osazen monumentální portál s odstupňovaným ostěním, lineárně členěnými pruty půlkruhového profilu, přecházejícími bez přerušení do lomeného oblouku. Vlastní vchod tvoří sedlový otvor s tympanonem.

Portál je rámován vysokým plochým vimperkem s kraby a s kytkou ve vrcholu a po stranách sloupky završenými fiálami, ty jsou však poškozeny zčásti zdejšími drsnými povětrnostními podmínkami, ale snad i nekvalitním materiálem. Pískovec, ze kterého byla ztvárněna socha Krista, byl již natolik zvětralý, že socha musela být sundána.

V reliéfní výzdobě tympanonu je zobrazena Panna Maria s dítětem a anděly. Skulptury vytvořil vídeňský sochař F. Erler.

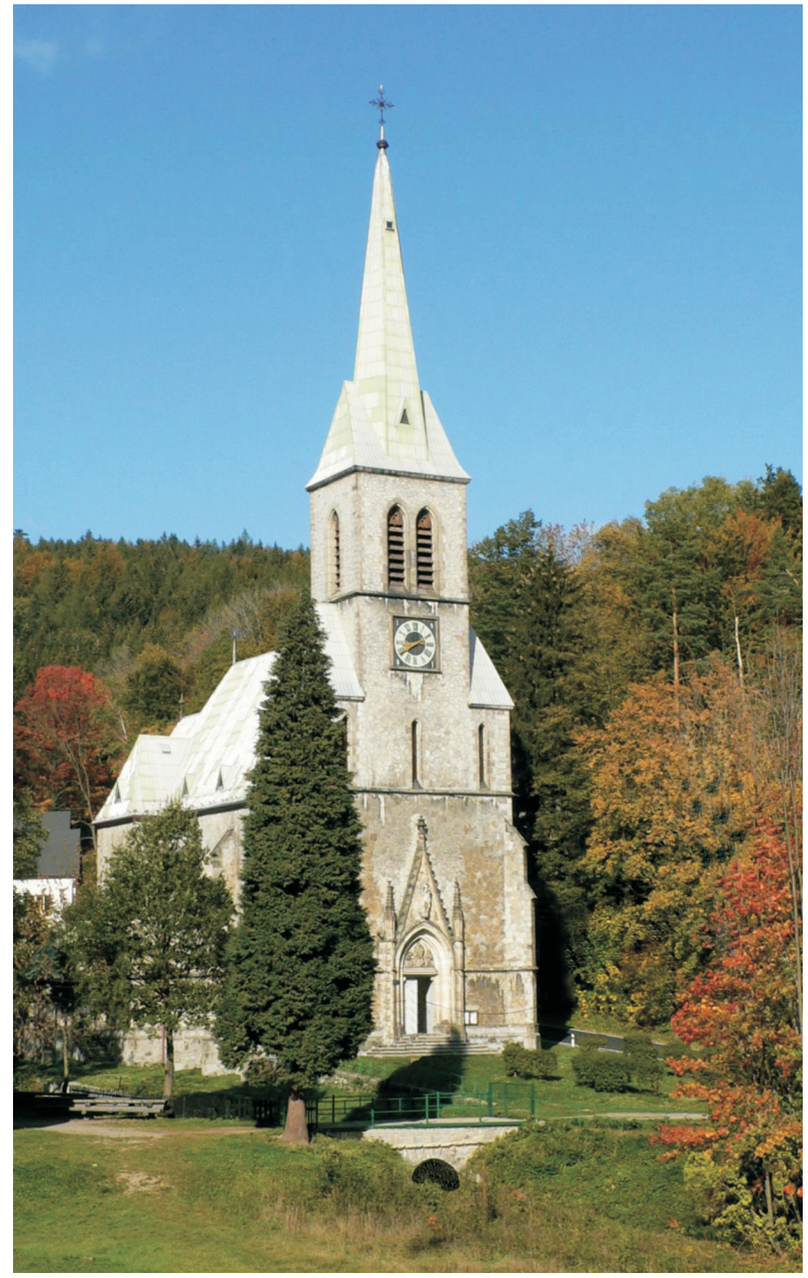

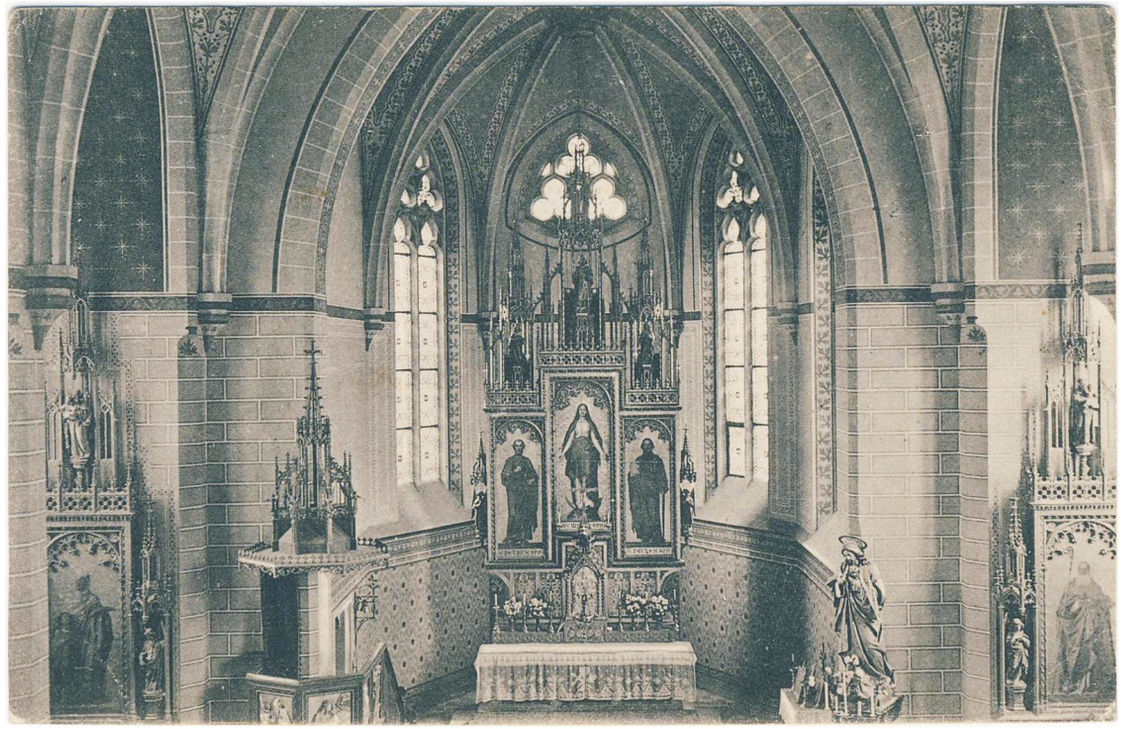

Cenný je i původní, v novogotickém slohu provedený interiér dochovaný v intaktním stavu, škoda jen, že původní omítka, poškozená zatékající vodou ze staré střechy, je ukryta pod novou omítkou ze 70. let 20. st., kombinující pouze žlutou a bílou barvu.

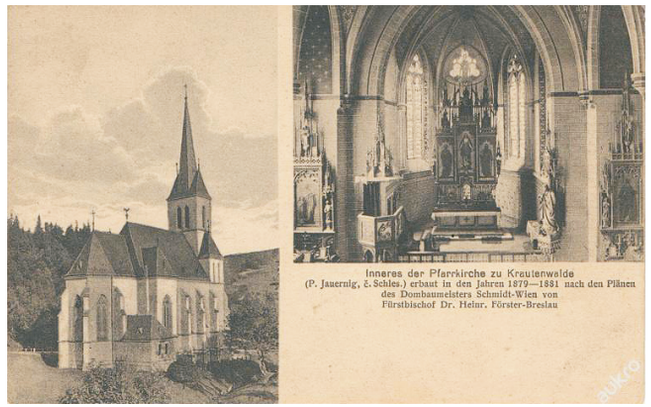

O původní výrazně barevné výmalbě si lze udělat představu nejen podle starých pohlednic, ale rovněž v Žulové, na Božím vrchu, kde stojí dvoutřetinová kopie tohoto kostela se tato původní malba dochovala a také v kapli La Salette v Travné po odstranění také žlutobílé nepůvodní přemalby.

Obzvláště působivá byla modrá klenba se zlatými hvězdami. Klenba stropu je tvořena sedmi poli a klenební žebra jsou zakončeny svorníky ve tvaru růže.

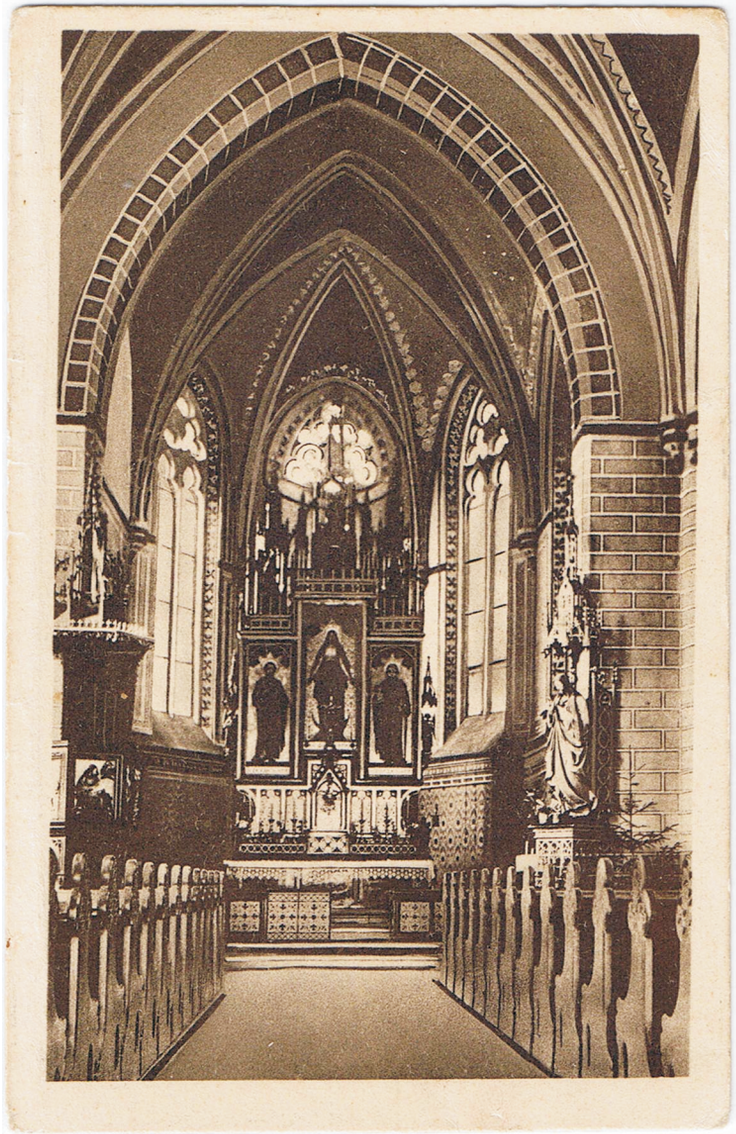

Kostel byl prohlášen kulturní památkou Ministerstvem kultury, 19. 3. 2003.

Na hlavním oltáři je vyobrazena sv. Panna Maria, se sv. Petrem a sv. Pavlem.V příčné lodi - transeptu jsou umístěny kaple, vlevo sv. Anny, vpravo sv. Volfganga. Naproti křtitelnice stojí v bohatě vyřezávané konzole se stříškou s fiálami socha Ježíše Krista. Obětní mramorový stůl před oltářem zde byl instalován až v roce 1991.

Vyřezávaná křížová cesta je z roku 1895, vznikla v innsbrucké firmě Vogel.

Kazatelna s polychromovanými reliéfy čtyř evangelistů (Jana, Lukáše, Marka a Matouše), na ochozu kazatelny od vídeňského sochař F. Erlera je vrcholnou ukázkou řemeslné dovednosti.

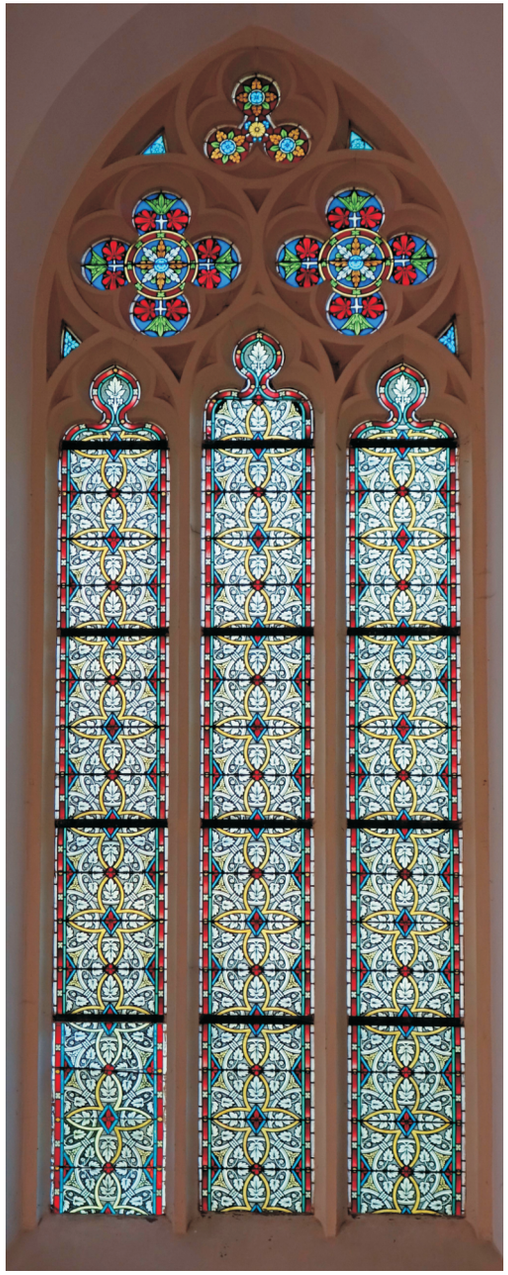

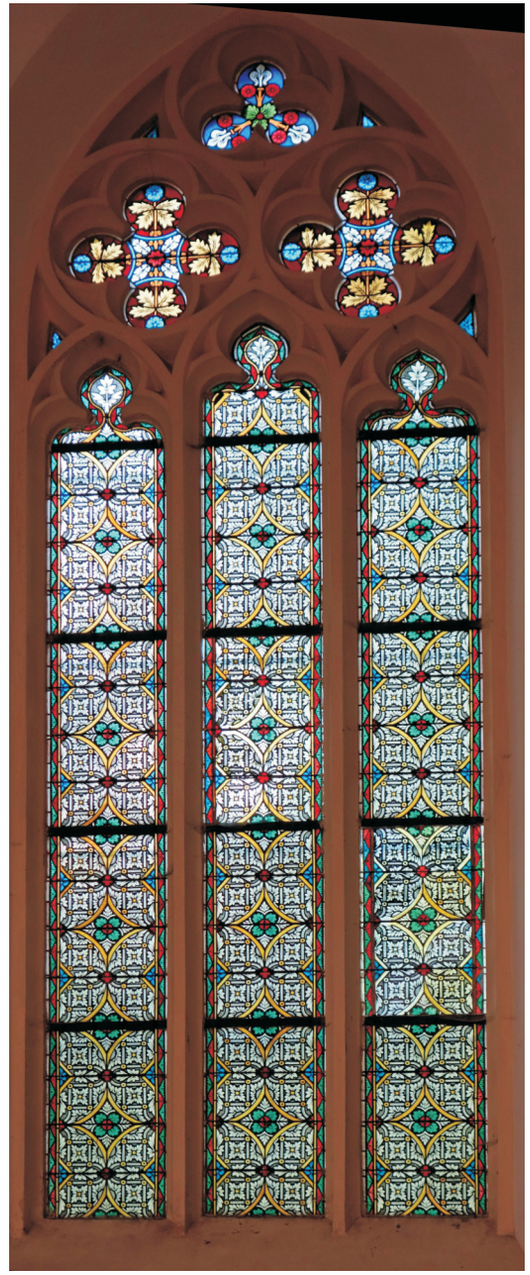

Vitráže , opravené v r. 1991; mramorová křtitelnice s měděným poklopem.

Vyřezávaná skříň varhan v jižní kruchtě s částečně pozlacenou řezbou uplatňuje zde, i v celém interiéru, stavební prvky typické pro (novo)gotickou architekturu: fiály, kružby, lomené oblouky, kraby a dokonce i chrliče.

Varhany jsou znamenitou ukázkou rané produkce varhanářské firmy bratří Riegerů z Krnova pocházející z roku 1881. Jsou mechanickým dvoumanuálovým nástrojem s pedály a mají 12 rejstříků.

Pohled do lodi chrámu k oltáři, vpravo oltář v boční kapli se sv. Wolfgangem.

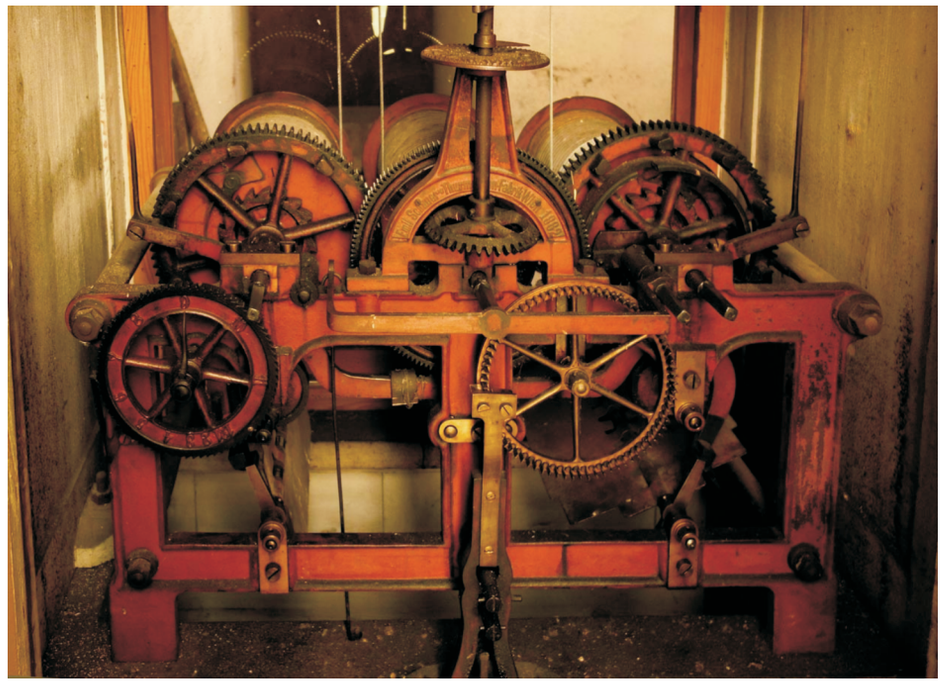

Hodinový stroj Emil Schauer, Wien 1882.

Ciferník věžních hodin s rokem dokončení stavby kostela - 1881.

Nahoře trámová konstrukce věže kostela.

Během II. sv. války, 21.1.1942 byl zrekvírován zvon z far. kostela o váze 285 kg, průměr 82 cm a zvonek z kaple La Salette o váze 28 kg.
(z Kroniky Travné)

Zdobený, holub. trusem znečištěný, zvon s nápisem Oktav Winter Braunau SOSS MICH 1922.

Pohled od západní strany. Časy, kdy se kosila každá mez jsou už dávno pryč, stejně jako sádky na ryby, které patřily k restaurantu Heinelt.

Pohled na kostel z protější severní stráně v proměnách ročních období.

Akvarel od neznámého autora.

Fara

Architektura z neomítnutých cihel se stupňovitým štítem z roku 1879 je na Jesenicku ojedinělou stavbou tohoto druhu. Je charakteristická zejména pro sakrální stavby v nedalekém Polsku. Po válce stavba využívána jako stanice SNB, škola, rekreační středisko státního statku.

V r. 1989 byla budova vrácena ŘKC a slouží jako zázemí pro akce pořádané farností. Na místě někdejšího sadu bylo vybudováno hřiště s chatkami.